

Sygn. akt XV C 376/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Gdańsku, XV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Kołodziej

Protokolant: sekretarz sądowy Izabela Węsjora

Po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2014 roku w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa J. C.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w S.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w S. na rzecz powoda J. C. kwotę 4000 zł (cztery tysiące złotych).

II. W pozostałej części powództwo oddala.

III. Nie obciąża powoda kosztami postępowania w sprawie.

Sygn. akt: XV C 376/13

UZASADNIENIE

Powód J. C. wniósł pozew przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w S. domagając się zasądzenia kwoty 150.000 zł.

W uzasadnieniu wskazał, iż w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności przebywał w celach, w których powierzchnia na osadzonego była mniejsza niż 3 m². Nad oknem był grzyb, była zasłona zamiast zabudowy, kraty w oknie i drzwiach, wentylacja nie działała. Zamiast normalnego kranu był kran ogrodowy. Była zimna woda zamiast ciepłej. Funkcjonariusze odnosili się do niego wulgarnie. Nie otrzymywali środków higienicznych do sprzątnięcia celi. Powód nie miał odpowiedniego dostępu do lekarzy i telefonu. W trakcie pobytu w zakładzie karnym powód został zarażony świerzbem. Nie miał telewizora oraz radia. W jednej celi przebywał z osobami palącymi, mimo że był niepalącym. Nie wysyłano jego korespondencji urzędowej. W warunkach przeludnienia, w tym w 20-osobowej celi powód przebywał w latach 2011-2012. Przebywanie w takich warunkach uwłaczało godności powoda. Powód podał, iż w związku z naruszeniem dóbr osobistych domaga się zadośćuczynienia.

W odpowiedzi na pozew (k.78-84) pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu wskazał, iż warunki w pozwanej jednostce penitencjarnej odpowiadały przepisom Kodeksu karnego wykonawczego i przepisom wykonawczym wydanym na jego podstawie. Powód przebywał w Zakładzie Karnym w S. w

okresie 20.07.2011- 3.12.2012 w celach nr 166,125,155, 166, 132, 156, 266, 161, 151, 120, 144, 601, 619. Cele mieszkalne były wyposażone w sprzęt kwaterunkowy zgodny z normami. Osadzeni otrzymywali środki higieny osobistej i do utrzymania czystości w celach. Powód mógł korzystać z kąpieli. Powód miał dostęp do kądek sanitarnych oddzielonych od pozostałej części celi oraz do światła sztucznego i naturalnego. W celach zapewniono odpowiednią wentylację. Wentylacja grawitacyjna podlegała okresowym kontrolom. Powłoki malarskie nie miały zagrzybień. Instalacja z zimną wodą nie narusza przepisów prawa. Stosowanie dodatkowych zabezpieczeń (krata koszowa w drzwiach celi) było zastosowane w oddziale, w którym przebywają osadzeni stwarzający poważne zagrożenie. Nie stwierdzono nieprawidłowości przy wydawaniu posiłków. Powód mógł korzystać z rozmów telefonicznych – zasady zostały określone postanowieniami porządku wewnętrznego zakładu karnego. Korespondencja osadzonego jest nadawana w urzędzie pocztowym. Osadzeni są kwaterowani zgodnie z deklaracją co do korzystania z wyrobów tytoniowych. Funkcjonariusze nie kierowali gróźb do powoda. Powód w roku 2011/2012 ukończył Gimnazjum dla Dorosłych. Powód miał zapewnioną opiekę medyczną. Zatem brak jest bezprawności działań i zaniechań pozwanego. Powód w trakcie pobytu w zakładzie karnym nie skarżył się na warunki bytowe.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód był osadzony w Zakładzie Karnym w S. w okresie 20 lipca 2011 r. – 3 grudnia 2012 r. w celach nr 166,125,155, 166, 132, 156, 266, 161, 151, 120, 144, 601, 619.

okoliczność bezsporna

Powód przebywał w różnych celach, w tym w celi dwuosobowej, siedmioosobowej oraz dwudziestoosobowej, na którą została przerobiona świetlica. Cele były wyposażone w łóżka, szafki, stoły, oddzielony kądek sanitarny. Powód korzystał ze spacerów i widzeń. W Zakładzie Karnym w S. ukończył Gimnazjum dla dorosłych. Powód przez okres osadzenia przebywał w jednej celi z osobami palącymi. Mimo, iż przy przyjęciu do zakładu karnego nie był palaczem sam zaczął palić. Kądek sanitarny w celi 132,144, 125, 120 wydzielony był w sposób nietrwały za pomocą kotary materiałowej wykonanej z nieprześwietlającego materiału. Pozostałe cele miały kądek sanitarny zabudowany lub wydzielony drzwiami. W celach był dostateczny dopływ powietrza w tym możliwość otwierania okien przez osadzonych. Przewody kominowe były drożne. W celach było zapewnione dostateczne oświetlenie.

dowód: zeznania powoda k. 148-149, nagranie protokołu rozprawy w dniu 25.10.2013 r. czas 00:01:59 – 00:16:55, zeznania świadków: B. W.k.245-246, nagranie rozprawy w dniu 21.01.2014 r. czas 00:01:37 – 00:09:53, K. M. k.25 v. czas 00:10:15 – 00:15:59, P. F. k.267, nagranie rozprawy w dniu 28.03.2014 r. czas 00:02:37 – 00:13:07, pismo kierownika działu kwaterunkowego k. 93. Protokół k 96 -9, Pomiary oświetlenia sztucznego k. 98 -100.

W celach, w których przebywał powód osadzeni nie otrzymywali środków czystości do mycia celi (środka do mycia podłogi czy toalety). Pościel była wymieniana raz na dwa tygodnie, a ręczniki i ścierki raz na tydzień. Ręczniki były stare, porozrywane. Powód zachorował na świerzb, pomoc lekarska została mu udzielona ale pościel nie została mu wymieniona. Trafił do izolatki, a następnie wrócił do tej samej celi, z tą samą pościelą.

dowód: zeznania świadków: B. W.k.245-246, nagranie rozprawy w dniu 21.01.2014 r. czas 00:01:37 – 00:09:53, K. M. k.25 v. czas 00:10:15 – 00:15:59, P. F. k.267, nagranie rozprawy w dniu 28.03.2014 r. czas 00:02:37 – 00:13:07

Powód w kresie 15.05 – 14.09.2012 r. przebywał w jednej dwuosobowej celi z P. F., który był osobą palącą. Osadzeni mieli jedną wspólną miskę do mycia. Głowę myli w opróżnionym koszu na śmieci, w którym gotowali wodę. Raz na dwa miesiące czyszczona była toaleta poprzez wlanie do niej środka do czyszczenia toalety. Zamiast zwykłego kranu powód miał kran ogrodowy. Materace były bardzo stare.

dowód: zeznania P. F. k.267, nagranie rozprawy w dniu 28.03.2014 r. czas 00:02:37 – 00:13:07

W okresie sierpień – wrzesień 2012 r. korespondencja powoda skierowana do Centralnego Zarządu Służby Więziennej mimo otrzymania przez powoda potwierdzenia nadania nie została wysłana. Powód znalazł swoją korespondencję w koszu na śmieci.

dowód: pisma z dnia 12.08.2012 r., 26.08.2012 r., 9.09.2012 r. z potwierdzeniami nadania k.144-147, zeznania powoda k. 148-149, nagranie protokołu rozprawy w dniu 25.10.2013 r. czas 00:01:59 – 00:16:55,

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci zeznań powoda i świadków B. W. K. M., P. F., G. Z..

Sąd dał wiarę zeznaniom powoda w zakresie, w którym były one zgodne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, tj. zeznaniami świadków i dowodami z dokumentów.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków B. W., K. M., P. F. jako zgodnym i wzajemnie się uzupełniającym. Świadkowie przebywali w jednej celi z powodem, wobec czego mieli wiedzę na temat warunków osadzenia. G. Z. nie przebywał z powodem w jednej celi i nie znał powoda. Świadek roznosił posiłki w Zakładzie Karnym w S. i miał wiedzę odnośnie panujących tam warunków bytowych.

Sąd uznał za wiarygodne zgromadzone w sprawie dokumenty nie znajdując podstaw do kwestionowania ich wiarygodności, a których autentyczność nie była także kwestionowana przez strony. Przy ustaleniu stanu faktycznego Sąd nie wziął pod uwagę złożonego przez stronę pozwaną sprawozdania z wizytacji albowiem dotyczy ona wizytacji przeprowadzonej 29 grudnia 2010 r. a więc dotyczy okresu kiedy powód nie był osadzony w pozwanym zakładzie.

W ocenie Sądu powództwo zasługuje jedynie na częściowe uwzględnienie.

Powód oparł swoje żądanie na twierdzeniu, iż warunki osadzenia panujące w Zakładzie Karnym w S. naruszyły jego dobra osobiste, a zwłaszcza godność.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Art. 448 k.c. stanowi, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności niewątpliwie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie. Działania naruszające te dobra mogą rodzić odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 24 i 448 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30.04.2013 r. w sprawie I ACa 138/12, LEX nr 1322505).

Na powódzie dochodzącym roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych spoczywa ciężar udowodnienia, że odbywał karę pozbawienia wolności w warunkach przeludnienia lub w nieodpowiednich warunkach bytowych i sanitarnych. Ciężar dowodu, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały jednak obowiązującym normom i nie doszło do naruszenia dóbr osobistych, spoczywa natomiast na pozwanym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 31 października 2013 r. w sprawie I ACa 812/13, LEX nr 1391990).

Powód podnosił, iż odbywał karę pozbawienia wolności w warunkach przeludnienia, tj. celach, w których powierzchnia na jednego osadzonego była niższa niż 3 m². Okoliczność ta nie została jednak przez powoda wykazana. Zarówno powód jak i świadkowie zeznali jedynie, iż było ciasno, nie wiedzieli natomiast jaką powierzchnię miały cele, w których przebywali. Należy także podkreślić, iż pozwany złożył wykaz pomieszczeń w budynkach mieszkalnych Zakładu Karnego w S. (k. 87-91), z którego wynika, iż w celach, w których przebywał powód przypadało przynajmniej 3 m² powierzchni na osadzonego. Cella nr 166, tj. przerobiona świetlica miała powierzchnię 65 m², co nawet przy 20 osadzonych daje ponad 3 m² na osadzonego (por. k.89).

Godność skazanego przebywającego w zakładzie karnym jest naruszona, jeżeli warunki osadzenia (jego różne parametry) nie odpowiadają minimalnym wymogom higienicznym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10.07.2013 r. w sprawie I ACa 178/13, LEX nr 1356712).

Powód wykazał, iż odbywał karę pozbawienia wolności w nieodpowiednich warunkach higienicznych. Z zeznań świadka P. F., z którym powód był osadzony w jednej celi w okresie 15.05 – 14.09.2012 r. wynika, iż powód ze współosadzonym korzystali z jednej miski do mycia, mieli kran ogrodowy zamiast zwykłego. Głowę myli w koszu na śmieci, w którym gotowali wodę. Powód nie otrzymywał środków do utrzymania czystości, w celach, w których przebywał. Z zeznań powoda i K. M. wynika, iż gdy powód zaraził się świerzbem nie wymieniono mu pościeli. Takie warunki higieniczne niewątpliwie naruszyły dobra osobiste powoda.

Powód wykazał, iż przebywał w jednej celi z osobami palącymi sam będąc osobą niepalącą, co naruszyło jego dobra osobiste. Powód odbywał karę pozbawienia wolności w dwuosobowej celi razem z P. F., który zeznał, iż jest osobą palącą i palił w czasie wspólnego osadzenia z powodem. Jak wynika z zeznań świadka B. W. w czasie osadzenia powoda w dwudziestosobowej celi, na którą zaadaptowano świetlicę, więcej było palących osadzonych, który palili papierosy w obecności powoda. Z kolei z K. M. powód przebywał w celi 7-sobowej i także była to cella dla palących. Zatem powód bez względu na wielkość celi i liczbę osadzonych był narażony na bierne palenie. Na skutek powyższego sam zaczął palić papierosy i dziś jest osobą palącą.

Powód wskazywał także, iż jego korespondencja nie była wysyłana. Okoliczność tą wykazał składając nie wysłane pisma skierowane do Centralnego Zarządu Służby Więziennej z potwierdzeniami nadania. Takie działanie stanowiło naruszenie § 17 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. z 2003 Nr 152, poz. 1493), zgodnie z którym korespondencja skazanego jest wysyłana przez administrację zakładu karnego, nie później niż drugiego dnia roboczego od daty jej przekazania przez skazanego.

Inne okoliczności, które miały naruszać dobra osobiste powoda, a stanowiące nienależyte warunki odbywania kary pozbawienia wolności nie zostały wykazane. Powód nie udowodnił, iż był znieważany przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika także, iż powód mógł korzystać z telefonu zgodnie z regulaminem Zakładu Karnego w S.. Chodził na spacer, korzystał z widzeń, opieki lekarskiej. W Zakładzie Karnym w S. ukończył gimnazjum. Nie zostałyby wykazane także żadne nieprawidłowości przy wydawaniu posiłków. Powód mógł korzystać z wydzielonego kącika sanitarnego. Powód pisał skargi do Dyrektora Zakładu Karnego. Zakład Karny przeprowadzał kontrole przewodów kominowych. Z kolei takie niedogodności jak kraty w oknach czy brak ciepłej wody w celi nie były sprzeczne z prawem i stanowiły niedogodność związaną z odbywaniem kary pozbawienia wolności.

Reasumując, Sąd uznał, iż dobra osobiste powoda zostały naruszone przez umieszczenie go w celi z osobami palącymi, brak odpowiednich warunków higienicznych i zaniechanie wysłania korespondencji.

Mając na względzie powyższe, na mocy art.24 §1 k.c. w zw. z art.448 k.c. Sąd zasądził na rzecz powoda zadośćuczynienie w wysokości 4.000 zł biorąc pod uwagę rodzaj naruszonego dobra i okres trwania naruszenia. Kwota, której zasądzenia

domagał się powód, tj. 150.000 zł była rażąco wygórowana i nieadekwatna do charakteru naruszenia jego dóbr osobistych. Natomiast zasądzona kwota jest w pełni odpowiednia.

Na podstawie art.102 k.p.c. Sąd odstąpił od odciążania powoda kosztami procesu mając na względzie jego trudną sytuację materialną, która uzasadniała zwolnienie go od kosztów sądowych.